

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

దృష్ట్వాఽఽత్మానం ప్రవయసమేకదా వైన్య ఆత్మవాన్ |

ఆత్మనా వర్ధితాశేషస్వానుసర్గః ప్రజాపతిః || 1 ||

జగత్స్తస్థుషశ్చాపి వృత్తిదో ధర్మభృత్సతాం |

నిష్పాదితేశ్వరాదేశో యదర్థమిహ జజ్ఞివాన్ || 2 ||

ఆత్మజేష్వాత్మజాం న్యస్య విరహోద్రుదతీమివ |

ప్రజాసు విమనఃస్వేకః సదారోఽగాత్తపోవనం || 3 ||

తత్రాప్యదాభ్యనియమో వైఖానససుసమ్మతే |

ఆరభ్య ఉగ్రతపసి యథా స్వవిజయే పురా || 4 ||

కందమూలఫలాహారః శుష్కపర్ణాశనః క్వచిత్ |

అబ్బక్షః కతిచిత్పక్షాన్ వాయుభక్షస్తతః పరం || 5 ||

గ్రీష్మే పంచతపా వీరో వర్షాస్వాసారషాణ్మనిః |

ఆకంఠమగ్నః శిశిరే ఉదకే స్థండిలేశయః || 6 ||

తితిక్షుర్యతవాగ్దాంత ఊర్ధ్వరేతా జితానిలః |

ఆరిరాధయిషుః కృష్ణమచరత్తప ఉత్తమం || 7 ||

తేన క్రమానుసిద్ధేన ధ్వస్తకర్మమలాశయః |
ప్రాణాయామైః సన్నిరుద్ధషడ్వర్గశ్చిన్నబంధనః || 8 ||

సనత్కుమారో భగవాన్ యదాహాధ్యాత్మికం పరం |
యోగం తేనైవ పురుషమభజత్పురుషర్షభః || 9 ||

భగవద్ధర్మిణః సాధోః శ్రద్ధయా యతతః సదా |
భక్తిర్భగవతి బ్రహ్మణ్యనన్యవిషయాభవత్ || 10 ||

తస్యానయా భగవతః పరికర్మశుద్ధ -
సత్త్వాత్మనస్తదను సంస్మరణానుపూర్త్యా |
జ్ఞానం విరక్తిమదభూన్నిశితేన యేన
చిచ్ఛేద సంశయపదం నిజజీవకోశం || 11 ||

చిన్నాన్యధీరధిగతాత్మగతిర్నిరీహ -
స్తత్తత్యజేఽచ్ఛినదిదం వయునేన యేన |
తావన్న యోగగతిభిర్యతిరప్రమత్తో
యావద్ధదాగ్రజకథాసు రతిం న కుర్యాత్ || 12 ||

ఏవం స వీరప్రవరః సంయోజ్యాత్మానమాత్మని |
బ్రహ్మభూతో దృఢం కాలే తత్యాజ స్వం కలేవరం || 13 ||

సంపీడ్య పాయుం పార్శ్విభ్యాం వాయుముత్సారయన్ శనైః |
నాభ్యాం కోష్ఠేష్వవస్థాప్య హృదురఃకంఠశీర్షణి || 14 ||

ఉత్సర్పయంస్తు తం మూర్ధ్ని క్రమేణావేశ్య నిఃస్పృహః |
వాయుం వాయౌ క్షితౌ కాయం తేజస్తేజస్యయూయుజత్ || 15 ||

ఖాన్యాకాశే ద్రవం తోయే యథాస్థానం విభాగశః |
క్షితిమంభసి తత్తేజస్యదో వాయౌ నభస్యముం || 16 ||

ఇంద్రియేషు మనస్తాని తన్మాత్రేషు యథోద్భవం |
భూతాదినామూన్యత్కృష్య మహత్యాత్మని సందధే || 17 ||

తం సర్వగుణవిన్యాసం జీవే మాయామయే న్యధాత్ |
తం చానుశయమాత్మస్థమసావనుశయా పుమాన్ |
జ్ఞానవైరాగ్యవీర్యేణ స్వరూపస్థోఽజహత్ప్రభుః || 18 ||

అర్చిర్నామ మహారాజ్ఞీ తత్పత్న్యనుగతా వనం |
సుకుమార్యతదర్థా చ యత్పద్భ్యాం స్పర్శనం భువః || 19 ||

అతీవ భర్తుర్వ్యతధర్మనిష్ఠయా
శుశ్రూషయా చారషదేహయాత్రయా |
నావిందతార్తిం పరికర్షితాపి సా
ప్రేయస్కరస్పర్శనమాననిర్వృతిః || 20 ||

దేహం విపన్నాఖిలచేతనాదికం
పత్యుః పృథివ్యా దయితస్య చాత్మనః |
ఆలక్ష్య కించిచ్ఛ విలప్య సా సతీ
చితామధారోపయదద్రిసానుని || 21 ||

విధాయ కృత్యం హ్రాదినీజలాప్లుతా
దత్త్వోదకం భర్తురుదారకర్మణః |
నత్వా దివిస్థాంస్త్రీదశాంస్త్రీః పరీత్య
వివేశ వహ్నిం ధ్యాయతీ భర్తృపాదౌ || 22 ||

విలోక్యానుగతాం సాధ్వీం పృథుం వీరవరం పతిం |
తుష్టువుర్వరదా దేవైర్దేవపత్న్యః సహస్రశః || 23 ||

కుర్వత్యః కుసుమాసారం తస్మిన్మందరసానుని |
నదత్స్వమరతూర్యేషు గృణంతి స్మ పరస్పరం || 24 ||

దేవ్య ఊచుః

అహో ఇయం వధూర్ధన్యా యా చైవం భూభుజాం పతిం ।
సర్వాత్మనా పతిం భేజే యజ్ఞేశం శ్రీర్వధూరివ ॥ 25 ॥

సైషా నూనం వ్రజత్పూర్వమను వైన్యం పతిం సతీ ।
పశ్యతాస్మానతీత్యార్చిర్దుర్విభావ్యేన కర్మణా ॥ 26 ॥

తేషాం దురాపం కిం త్వన్యన్మర్త్యానాం భగవత్పదం ।
భువి లోలాయుషో యే వై నైష్కర్మ్యం సాధయన్త్యుత ॥ 27 ॥

స వంచితో బతాత్మధుక్ కృచ్ఛేణ మహతా భువి ।
లభ్యాపవర్గ్యం మానుష్యం విషయేషు విషజ్జతే ॥ 28 ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
స్తువతీష్వమరస్తీషు పతిలోకం గతా వధూః ।
యం వా ఆత్మవిదాం ధుర్యో వైన్యః ప్రాపాచ్యుతాశ్రయః ॥ 29 ॥

ఇత్థంభూతానుభావోఽసౌ పృథుః స భగవత్తమః ।
కీర్తితం తస్య చరితముద్దామచరితస్య తే ॥ 30 ॥

య ఇదం సుమహాత్పుణ్యం శ్రద్ధయావహితః పరేత్ ।
శ్రావయేచ్ఛృణుయాద్వాపి స పృథోః పదవీమియాత్ ॥ 31 ॥

బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చస్వీ రాజన్యో జగతీపతిః ।
వైశ్యః పఠన్ విట్పతిః స్యాచ్ఛాత్రః సత్తమతామియాత్ ॥ 32 ॥

త్రికృత్వ ఇదమాకర్ణ్య నరో నార్యథవాఽదృతా ।
అప్రజః సుప్రజతమో నిర్ధనో ధనవత్తమః ॥ 33 ॥

అస్పష్టకీర్తిః సుయశా మూర్ఖో భవతి పండితః ।
ఇదం స్వస్త్వయనం పుంసామమంగల్యనివారణం ॥ 34 ॥

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం స్వర్గ్యం కలిమలాపహం ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సమ్యక్సిద్ధిమభీష్నుభిః ।
 శ్రద్ధయైతదనుశ్రవ్యం చతుర్ణాం కారణం పరం ॥ 35 ॥

విజయాభిముఖో రాజా శ్రుత్వైతదభియాతి యాన్ ।
 బలిం తస్మై హరంత్యగ్రే రాజానః పృథవే యథా ॥ 36 ॥

ముక్తాన్యసంగో భగవత్యమలాం భక్తిముద్వహన్ ।
 వైన్యస్య చరితం పుణ్యం శృణుయాచ్ఛ్రావయేత్పరేత్ ॥ 37 ॥

వైచిత్రవీర్యాభిహితం మహాన్మాహాత్యసూచకం ।
 అస్మిన్ కృతమతిర్మర్త్యః పార్థవీం గతిమాప్నుయాత్ ॥ 38 ॥

అనుదినమిదమాదరేణ శృణ్వన్
 పృథుచరితం ప్రథయన్ విముక్తసంగః ।
 భగవతి భవసింధుపోతపాదే
 స చ నిపుణాం లభతే రతిం మనుష్యః ॥ 39 ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥